

Мр *Катица* ТОМИЋ
Rechtsanwälte BVM, Беч

ТРЖИШТЕ ОСИГУРАЊА У ЊЕМАЧКОЈ И АУСТРИЈИ – КОМПАРАТИВНИ ПРИКАЗ

Резиме

Европски сектор осигурања прошао је кроз радикалну трансформацију која је почела 1990-их, а која се и даље се наставља. Дерегулација, имплементација ЕМУ,¹ напредак информацијске и комуникацијске технологије, повољна финансијска тржишта, помогло је да уклони важну препреку за прекограничну трговину између држава чланица. Међутим, стручњаци сматрају да поред значаја усуглашавања прописа у области осигурања, директну препреку за прекограничне активности представљају језичке разлике на јединственом тржишту осигурања ЕУ. Таква баријера не постоји између Њемачке и Аустрије, јер дијеле исти језик. Без обзира на разлике у величини, низ додатних сличности могу се проматрати на ова два тржишта. У овом раду ће се приказати компаративни приказ тржишта осигурања у Њемачкој и Аустрији.

Кључне речи: *осигуравајућа друштва, тржиште осигурања, премија, VVG, VAG.*

I Увод

Више од једног стољећа регулаторни закони њемачког и аустријског тржишта осигурања су били слични што је довело до сличне и успоредиве културе осигурања. Систем социјалног осигурања са доминантношћу система старосне пензије коју обезбијеђује држава или добро организирано здравствено осигурање (систем социјалног осигурања (Бизмар-

---

1 Економска и монетарна унија - ЕМУ је ступањ економске интеграције ЕУ који имплицира заједничку монетарну политику и уско координиране економске политике земаља чланица, а заснива се на заједничком тржишту производа и услуга које је потребно за његово добро функционирање.

ков модел)² су примјер сличности у пословном окружењу везаном за полове осигурања. Осим тога, технологија осигурања ових земаља се такођер може успоредити.³

Након имплементације заједничке валуте, може се очекивати да ће сличности између тржишта осигурања довести до повећања прекограничне активности између Њемачке и Аустрије. Осим тога, након дерегулације осигуравајуће индустрије у Њемачкој и Аустрији, домаћа конкуренција је повећана. Узимајући у обзир ове чињенице, од пресудне је важности за осигуравајућа друштва да конкурентске предности у осигурању постигну већом специјализацијом понуде, стварањем нових и усавршавањем постојећих услуга осигурања, пружањем већег избора у одабиру ширина осигуратељног покрића, кориштењем нових продајних канала, вођењем конзистентне пословне политике, као и стварањем позитивне слике о себи кориштењем појединих промотивних активности како би што ефикасније преживјели у таквом окружењу.⁴

Разлике у ефикасности осигуравајућих друштава у државама чланицама Европског јединственог тржишта осигурања у великој мјери ће одредити структуру националне индустрије осигурања. То се посебно односи на Аустрију, земљу са малим тржиштем осигурања у односу на Њемачку које је једно од највећих тржишта осигурања на Европском јединственом тржишту осигурања.

II Разлике и сличности између њемачког и аустријског закона

У Аустрији је 1939. године уведен њемачки Закон о уговору о осигурању (нем. *Versicherungsvertragsgesetz – dVVG*) из 1908. године који је замијенио аустријски *öVVG* из 1917. године.⁵ Након Другог свјетског рата

---

2 Овај модел назван је по Оту Бизмарку, тадашњем канцелару Прусије и представља најстарији систем здравственог осигурања који је настао са успостављањем првог законодавства са подручја здравства и здравственог осигурања у Немачкој 1883. године. Овај модел карактеризира да се доприноси за здравствено осигурање плаћају на основи рада, а управљање здравственим системом је препуштено интересним удружењима и њихову корпоративном договарању, иако под контролом државе. Бизмарков систем гарантује квалитетну здравствену заштиту, али је не обезбеђује целокупном становништву. Вид. Saltman, Busse, Figueras, *Social health insurance systems in western Europe*, Berkshire/New York, 2004.

3 Вид. Ранко Реновица, *Технологија осигурања*, Београд 2010.

4 Stephanie Hussels, Damian Ward, Ralf Zurbruegg, *Risk Management & Insurance Review*, No. 2/2005, 257-278.

5 Уредба за уједињење Закона о уговору о осигурању, RGBI I 2443

аустријски законодавац није вратио стари аустријски закон *öVVG* из 1917. године, и *dVVG* остао је на снази. Тек 1959. године, *dVVG* је замијењен специфичним аустријским Законом о уговор о осигурању (нем. *Versicherungsvertragsgesetz* 1958)⁶ који се скраћено означава (како би се избјегли неспоразуми) не као *VVG*, него *VersVG*. Аустријски *VersVG* из 1959. године није се знатно разликовао од *dVVG*, а промијене су углавном биле чисто језичке природе, док је садржај одредби остао више мање идентичан.

Овај паралелизам у правној ситуацији између Аустрије и Њемачке задржан је све до 1994. године. Занимљиво је да у периоду од 1959. до 1994. године аустријски *VersVG* никада није измијењен. Са друге стране, *dVVG* је био предмет неколико амандмана,⁷ а те су измјене и допуне биле мањег значаја и не може се отети опћи дојам о сукладности између аустријског и њемачког закон. Што се тиче разлика, оне су постојале углавном на разини надлежности.

Од 1994. године, разлике између правног система Аустрије и Њемачке су значајно порасле. 1994. године, *dVVG* је измијењен и допуњен Трећим законом о имплементацији Директиве ЕЕЗ са Законом о надзору осигурања (*Versicherungsaufsichtsgesetzes – VAG*), док су у Аустрији извршене три измјене и допуне закона од 1994. (измјене и допуне из 1992, 1994. и 1996. године). Ови амандмани, који су отишли много даље од извршених измјена и допуна у Њемачкој, снажно су модифицирали аустријски закон о осигурању, а разлике између правног система Аустрије и Њемачке су значајно порасле.

До 1994. године, интереси потрошача су били заштићени од стране надзорног тијела за осигурање. Надзорно тијело је морало одобрити „Опће увјете“ одређене у закону и начин обављања дјелатности осигурања, а тиме је постојала могућности да се утјече на њихову формулацију. Током 1994. године (у току provedбе Директива треће генерације),⁸ захтјев за службеним одобрењем „Опћих увјета“ је укинут. Аустријски законодавац због тога је одлучио донијети законске одредбе како би се задржао одређени минимум стандарда.

6 Савезни закон од 2. децембра 1958. године, BGB1 1959/2.

7 Било је само неколико мањих измјена и допуна одредби о обавезном осигурању од одговорности (пар. 158 с (4), осигурање од незгоде (пар. 180а), правни трошкови осигурања, опће одредбе (пар. 31). Детаљније погледати Prölss, Martin, *Versicherungsvertragsgesetz – Kommentar*, München, 1992.

8 Јасна Пак, *Право осигурања*, Београд, 2011, 85 и даље.

Нове одредбе су повољније за уговоре подузетника и потрошача. Средишње питање реформе закона односи се на: укидање начела недјељивости премија; правне посљедице закашњења у плаћању; иновације у области обавеза (*Obliegenheiten*). Параграф 8 (3) VersVG предвиђа посебну одредбу за потрошаче: потрошачи могу раскинути уговор о осигурању у трајању од више од три године на краја треће године (без навођења разлога).

III Тржиште осигурања у Њемачкој

Индустрија осигурања је један од најважнијих господарских сектора у Њемачкој,⁹ а многи међународни стручњаци сматрају као једно од најважнијих одрживих тржишта у ЕУ. Посљедња свјетска финансијска криза потврдила је ову чињеницу. Тржиште осигурања у Њемачкој преживјело је финансијску кризу без икаквих далекосежних проблема, а разлози су у дугој повијести постојања тржишта (ово није примјер тренутног успјешног развоја, али постоје чињенице, које показују потенцијал индустрије осигурања) и строга државна регулатива у области осигурања.

Према статистичким подацима о тржишту осигурања издат од Удружења осигураватеља у Њемачкој (*Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft e.V –GDV*) за 2015.годину,¹⁰ у Њемачкој је у 2014. години пословало 548 осигуравајућих друштава (животно осигурање 87, здравствено осигурање 47, осигурање имовине / незгода 206, реосигурање 30), а према облику осигуравајућег друштва, 288 дионичарских друштва за осигурање, 257 друштва за узајамно осигурање, 17 осигуравајућа друштва јавног права и 6 остали (углавном њемачке установе страних осигуравајућих друштава).¹¹ У току 2012. године према годишњем извјештају ВаFin,¹² њемачка осигуравајућа друштва забиљежила су износ премије 231,778 милијарде еура.

9 Индустрија осигурања запошљава око пола милијуна људи, а генерира годишњи премијски приход од више од 180 милијарди еура у само примарном осигурању. Њемачки осигураватељи нуде осигурање приватним домаћинствима, samozапосленим особама и подuzeћима кроз око 460 милијуна уговора о осигурању. Више података доступно на адреси: <http://www.gdv.de/ueber-uns/>, 18.2.2016.

10 Више података доступно на адреси: <http://www.gdv.de/?s=statistik+2015&startdateday=1&startdatemonth=11&startdateyear=2002&enddateday=24&enddatemonth=2&enddateyear=2016&styp=pidocosearch&orderby=date&order=desc>, 18.2.2016.

11 Ови подаци су за 2013. годину.

12 Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BaFin), више података доступно на адреси: http://www.bafin.de/EN/Homepage/homepage_node.html, 14.2.2016.

Поред пружања покривености против мноштво ризика, индустрија осигурања у Њемачкој има важну улогу за gospodarство у цјелини као дуго-рочно оријентирани институционални инвеститор са инвестицијским портфељом од око 1.450 милијарди еура. Њемачка има водећи положај реосигураватеља у свијету и биланцу од око 30 посто глобалних премија реосигурања.¹³

1. Повијест тржишта осигурања у Њемачкој

Приватно осигурање у Њемачкој има своје коријене у три различита облика: друштва за узајамно осигурање (нешто између јавних и комерцијалних осигуравајућих друштава), јавна и комерцијална осигуравајућа друштва.¹⁴ Прва друштва за узајамно осигурање основана су у шеснаестом стољећу и пружали су услуге осигурања од пожара члановима одређених група као што су чланови удружења (тзв. *Brandgilden*).¹⁵ Међутим, ови први уговори о осигурању који су се састојали од узајамних јамстава и подупирали једни друге у случају несреће или катастрофе, знатно се разликују од данашње праксе осигурања. Почетак модерне, профитно оријентиране индустрије осигурања у Европи започео је у 14. стољећу и има своје коријене у Медитеранским земљама, као и у Енглеској и Низоземској.¹⁶

Осигурање зграда због ризика од пожара је било најпотребније због високог ступња штете проузрокованих пожаром. Прва банка за осигурање од пожара *Gothaer Feuerversicherungsbank* основана је 1821. године, а 1827. године *Gothaer Lebensversicherung*. Ове двије компаније основане су као друштва за узајамно осигурање. Сљедећи овај примјер, многа друштва за узајамно осигурање настала су у свим областима осигурања у другој половини деветнаестог стољећа.

---

13 Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft e.V., Statistisches Taschenbuch der Versicherungswirtschaft 2015.

14 Детаљније о тржишту осигурања у Њемачкој вид. Eckhar, Wandel, „Banken und Versicherungen im 19. und 20. Jahrhundert“, *Enzyklopädie Deutscher Geschichte Band 45 Oldenbourg Verlag*, München, 1998, 59-65.

15 Повијесна претеча данашњег осигурања од пожара.

16 Eckhar, Wandel, 59. Битна разлика у односу на претходнике осигурању, била је чињеница да се први пут премије осигурања плаћају унапријед и укључене су у уговорима. Први уговори оваквог садржаја коришћени су за осигурање талијанских бродова у другој половини 14. стољећа. У неколико наредних година ова „иновација“ је направила свој пут до Енглеске, Шпанијолске, Низоземске и на крају Њемачке.

Први јавни осигураватељ у Њемачкој, *Hamburger General-Feuerkasse*,¹⁷ настао је спајањем многих *Brandgildena* 1676. године. Слиједећи овај примјер, многа друштва за узајамно осигурање за различите врсте осигурања основани су у готово свим њемачким покрајинама током осамнаестог и деветнаестог стољећа. Грађани су често били приморани од стране власти да осигурају своју имовину. Њемачко тржиште осигурања је било строго регулирано бројним законима, а влада је вршила надзор над овом граном индустрије.

У Њемачкој је тек средином осамнаестог стољећа основано прво комерцијално осигуравајуће друштво које се бави пословима животних осигурања.¹⁸ Један од главних фактора развоја индустрије животног осигурања била су открића у математици, посебно теорији вјероватноће.¹⁹ У првој половини деветнаестог стољећа, комерцијални осигуратељи су углавном били активни на три тржишта: транспортно осигурање, осигурање од пожара и животно осигурање. Деветнаесто стољеће је означило формирања великих дионичких друштава за осигурање.

Међутим, „коначни пробој“ за индустрију осигурања у Њемачкој започео је са првим социјалним законодавством 1881. године. Први закон о државном надзору над приватним осигуравајућим друштвима, Закон о надзору осигурања (*Versicherungsaufsichtsgesetz – VAG*) донесен 12. маја 1901. године одредио је централно надзорно и регулаторно тијело.²⁰ Осим тога, *dVVG*²¹ донесен 31. маја 1908. године, уређивао је законска права и обавезе уговорних странака у уговорима о осигурању. Оба закона створила су законодавни темељ за приватну осигуравајућу индустрију и повећали утјецај државе на пословима осигурања.

Након Првог свјетског рата, њемачка индустрија је била уништена, а тежак ударац индустрији осигурања задало је одузимање имовине у власништву њемачких осигуравајућих друштава у савезничким земљама у комбинацији са високом инфлацијом. Влада је морала ријешити проблеме узроковане оваквим тржишним увјетима. Амандман на Закон о

17 *Hamburger General-Feuerkasse* основано 17. децембра 1676. године, прво је противпожарно осигуравајуће друштво у свијету и најстарије осигуравајуће друштво доступно јавности.

18 *Brockhaus Lexikonredaktion, Enzyklopädie*, 17th ed., Vol. 19, Wiesbaden, 1974, 560-561.

19 Peter Koch, *Pioniere des Versicherungsgedankens: 300 Jahre Versicherungsgeschichte in Lebensbildern. 1550-1850*, Wiesbaden, 1968, 254

20 *Gesetz über die Beaufsichtigung der Versicherungsunternehmen*, RGBl. S. 139

21 *Gesetz über den Versicherungsvertrag*, RGBl. S. 263.

осигуравајућим друштвима од 1931. године²² знатно је повећао утјецај државе на приватна осигуравајућа друштва. Са друге стране, уведено је обвезно осигурање покривеност у неким областима (нпр. осигурању од одговорности за обртнике и власнике аутомобила). Током периода од 1933. до 1945. године, израван утјецај владе на осигураватеље и даље је у порасту. Само колапс индустрије 1945. године спријечио је планирану национализацију сектора осигурања.

Почетне година након Другог свјетског рата били су велики изазов за индустрију осигурања у Њемачкој. Приватно осигурање је забрањено и замијењено државним монополем у Совјетском (Источном) сектору Њемачке, а што је имало за посљедицу крај развоја приватног осигурања и притисак на постојеће компаније да се преселе на запад. На Западном сектору, регулација осигуравајућих друштава значајно се разликовала између Британске, Француске и САД-е зоне окупације, комплицирајући реконструкцију индустрије осигурања.

Све до 1951. године није постојао орган државног надзора над осигурањем, а ликвидација над седам осигуравајућих друштава проведена је 1947. године од стране Вијећа Савезничких снага. Ови осигураватељи изворно су била у власништву синдиката, а затим силом интегрирани у национално-социјалистичку државу као компаније *Deutsche Arbeitsfront* (Њемачка фронта рада). Повећање господарског раста од средине 1950-их и повољна политичка збивања као што је оснивање Европске економске заједнице (ЕЕЗ) 1957. године, омогућио је успоставу јаке и поуздане структуре у приватном тржишту осигурања у Њемачкој.

2. Правна структура

Осигуравајућа друштва у Њемачкој се могу основати у облику дионичарских друштва за осигурање, друштва за узајамно осигурање или осигуравајућа друштва јавног права. Већина осигураватеља су организирана у облику дионичарских друштава за осигурање и као таква чине око 80 посто волумена премија. Иако друштва за узајамно осигурања још увијек имају важну улогу с обзиром на њихов број на тржишту, њихов тржишни удио износи само око 14 посто од укупног броја волумена премија. Важност осигуравајућих друштава јавног права је мала како у погледу броја ових друштава тако и волумена премија.²³

22 *Gesetz zur Änderung des Gesetzes über die privaten Versicherungsunternehmen*, 30.03.1931.

23 Установа јавног права је корпоративно тијело чије постојање и активности нису регулирани према приватним законским прописима већ прописима јавног права којим се обично уређује

Дионичарска друштва за осигурање су превладавајући правни облик осигуравајућих друштава²⁴ у приватном тржишту осигурања, а разлози за то могу се барем дјеломично објаснити организацијским²⁵ и капиталним увјетима²⁶ предвиђеним у VAG који се примјењују на осигураваатеља док год послује. Очито, дионичарска друштва пружају бољу основу за усклађеност с тим захтјевима.

Занимљиво је да је само око 20 посто дионичарских друштва котирају на бурзи.²⁷ Једно од објашњења је да њемачки прописи о осигурању забрањује обављање послова животног и здравственог осигурања, имовине и незгода под кровом једног правног лица, принцип *Spartentrennung* (одвајање послова у осигурању), одређен у пар. 106 (с) VAG.²⁸

Страним осигуравајућим друштвима је дозвољено да послују у Њемачкој, под увјетом да су њихове подружнице основане у Њемачкој и под надзором Федералног финансијског надзорног тијела (*Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht – BaFin*).²⁹ Међутим, осигуравајућим друштвима из ЕУ дато је право пословања у Њемачкој, и то не само на основу оснивања правног лица на тржишту Њемачке, али и нудећи услуге из њихове изворне земље оснивања *Europass*. Надзор над тим осигуравајућим друштвима у надлежности је надзорног тијела у њиховој земљи поријекла.

Тренутно, на њемачком тржишту осигурања доминирају осигуравајућа друштва са сједиштем у Њемачкој с удјелом страних компанија под савезним надзором и износом премија које чине мање од 2 посто тржишта. Осигуравајућа друштва у страном власништву су врло активни на њемачком тржишту, а међу првих десет на тржишту осигурања спада,

---

однос између власти и грађана. Установа јавног права оснива се државним декретом и служи за јавну намјену дефинирану тим декретом. Овај законски облик оснивања има своје коријене у историјском господарском и државном развоју.

24 Владимир Чоловић, *Осигуравајућа друштва, законодавство Србије, право ЕУ, упоредно право*, Београд, 2010, 39 и даље

25 VAG, пар. 7.

26 53 VAG, пар. 22, 53.

27 Rolf Elgeti, Raimond Maurer, „Zur Quantifizierung der Risikoprämien deutscher Versicherungsaktien im Kontext eines Multifaktorenmodells“, *Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft*, 4/2000, 577-603.

28 Додатни механизам спрјечавања сукоба интереса између осигураника правне заштите и осигуратеља у Њемачкој познат је под називом *Spartentrennung*, односно одвајање послова у осигурању.

29 Више података доступно на адреси: http://www.bafin.de/DE/Startseite/startseite_node.html, 14.2.2016.

на примјер, *Generali Deutschland AG, Zürich Gruppe Deutschland*, и АХА. Међутим, ова осигуравајућа друштва историјски послују у Њемачкој кроз њихове подружнице који су основане у Њемачкој и подлијежу надзору од стране њемачких власти и због тога се статистички сматрају као њемачке компаније. Страна осигуравајућа друштва су само она која имају само своје представништво.

Што се тиче учешћа у осигуравајућим друштвима, не постоји опћенито ограничење за инвеститоре, а нема посебних законских ограничења у вези страних инвеститора. Међутим, посебни захтјеви за власнике значајних удјела осигурања (тј. више од 10% капитала) су одређени у VAG.³⁰ На примјер, ако инвеститор намјерава стећи значајно учешће осигураника, надзорно тијело мора бити обавијештено. Под одређеним прилично рестриктивним околностима (нпр. ако, након учешћа, ефикасан надзор осигуравајућа није могуће), надзорно тијело може одгодити или забранити трансакције.

IV Тржиште осигурања у Аустрији

Аустрија је мала земља са популацијом око 8.4 милиона људи. Ова чињеница свакако се одражава и у величини тржишта осигурања. Осигуравајућа индустрија строго је регулирана у Аустрији у односу према другим европским земљама.

Аустрија је постала члан Европске уније 1. јануара 1995. године. Прије уласка Аустрије у ЕУ, аустријска осигуравајућа индустрија завршила је процес усуглашавања свог правног оквира са Директивом о јединственом тржишту из 1994. године.³¹ Осигуравајућа индустрија у Аустрији у процесу транзиције према јединственом тржишту осигурања слиједила је њемачку филозофију регулације осигурања и примијењен је материјални приступ обезбјеђујући претходну контролу производа осигурања и цијена.

Да би се припремили за Европско јединствено тржиште осигурања, осигуравајућа друштва у Аустрији имплементирали су програме управљања како би повећали учинковитост производа. То је укључивало бројна спајања и аквизиције која су се требали проматрати као потенцијалне пријетње конкурентном и учинковитом тржишту у САД-у, а чији

---

30 VAG, пар. 104.

31 Јединствено Европско тржиште осигурања основано је 1. јула 1994. године, шест мјесеци прије него што је Аустрија постала чланицом Европске уније. Аустрија је испунила одредбе Директиве треће генерације осигурање 30. септембра 1994. године.

результат је требао побољшати учинковитост производа, привући и задржати потрошаче поред стране конкуренције. Аустријски осигураватељи су поставили нови значај на дистрибуцијском саставу и увели низ нових производа.

1. Индустрија осигурања у Аустрији

Готово сви осигураватељи са сједиштем у Аустрији чланови су Аустријског осигуравајућег удружења (*Versicherungsverband Österreich – VVO*), који представља интересе свих приватних осигуравајућих друштава која послују у Аустрији и пружа подршку својим члановима у правним, економским и међународним питањима. Осигуравајућа индустрија строго је регулирана у Аустрији и као резултат тога десетљећима нити једно осигуравајуће друштво није проглашено инсолвентно.³²

У Аустрији традиционално доминирају композитни осигураватељи. То се односи на осигуравајућа друштва који се баве својим пословним активностима у више од једне скупине биланце стање (тј. животно осигурања, здравствено осигурања, неживотних и осигурање од незгоде).

Одредба о раздвајању врсте осигурања која је ступиле на снагу у Аустрији потписивањем Уговора о Европском господарском простору 2. маја 1992. године се не односи на бројна аустријска осигуравајућа друштва. То је из разлога што многа осигуравајућа друштва су пословала као композитни осигураватељи прије него што је Споразум потписан и због тога им је допуштено да наставе своје пословне активности без ограничења.

Крајем децембра 2014. године, 30 осигуравајућих друштава из ЕЕА пословали су у Аустрији преко подружнице, а 953 твртке су регистриране за пружање услуга осигурања у Аустрији. Од 2010. године само једно страно осигуравајуће друштво из треће земље (изван ЕЕА) остало је лиценцирано у Аустрији, а то је *Helvetia Versicherungen AG* из Швицарске.³³

Од почетка јула 1994. године, земља поријекла је принцип примијењен на разини лиценцирања у цијелој Европи на Европском унутрашњем тржишту осигурања који покрива све земље ЕЕА (Европског господарског простора). Према томе, аустријски осигураници и осигураници из других земаља ЕЕА могу узети осигурање од осигуравајућих друштава која имају регистрану своју канцеларију у другој држави члани-

32 Philipp Scheuba, Insurance and Reinsurance, Boller, 2013, доступно на адреси: http://www.bls4law.com/fileadmin/medien/Versicherungsrecht_2013.pdf, 13.2.2016.

33 Више података доступно на адреси: <https://www.helvetia.com/at/content/de/home.html>, 13.2.2016.

ци ЕЕА, а не ограничавати се на осигуравајућа друштва са сједиштем у властитој земљи.

Европско унутрашње тржиште осигурања омогућује осигуравајућим друштвима која имају своје сједиште у другој држави чланици ЕЕА као и важеће лиценце за рад преко подружница да обављају своје пословне активности и/или према слободи пружања услуга, без потребе за набавком нове лиценце (принцип једне лиценце) од надлежног иноземнога тијела. Како би обављали послове осигурања у другој земљи ЕЕА, осигуравајуће друштво је дужно извршити регистрацију у својој земљи поријекла и доставити одређене документе. Земља домаћин надлежна је у земљи у којој осигуравајуће друштво има регистрирано своје сједиште. То је домаће надлежно тијело, а не страног надзорно тијело државе у којој осигуравајуће друштво обавља дјелатност, а које је првенствено одговорно за надзор.

2. Пословни увјети за аустријска осигуравајућа друштва

Вођење послова осигурања у Аустрији захтјева лиценцу коју издаје Аустријски финансијски тржишни орган (*Österreichische Finanzmarktaufsicht* – ФМА). Лиценца за обављање послова животног осигурања и лиценца за послове других врста осигурања са изузетком осигурања од незгода и здравственог осигурања су узајамно искључени. Подружнице нису субјект овог искључења.

ФМА врши надзор над обављањем дјелатности осигурања домаћих осигуравајућих друштава у границама издате лиценце. ЕУ / ЕЕА осигураватељи, осигуравајућа друштва које се баве пословима осигурања на прекограничним основама у Аустрији на основу европског пасоша су предмет домаћег надзора.

Осигуравајућа друштва која нису из ЕУ / ЕЕА, осигураватељи које затраже лиценцу за обављање послова осигурања у Аустрији и којима је ФМА издао лиценцу, укључујући и осигураватеље који су под контролом од стране матичног друштва са сједиштем изван ЕУ / ЕЕА (енг. *parent company*) су предмет супервизије ФМА.

Аустријски Закон о надзору у осигурању (VAG) је претрпио измјене и допуне да би трансформирао Директиву 2007/44/ЕЗ³⁴ у вези поступака и критерија за пруденцијалну процјену стјецања или повећања удјела у

---

34 Директива 2007/44/ЕЗ Европског парламента и Вијећа од 5. септембра 2007. којом се мијења Директива Вијећа 92/49/ЕЕЗ и Директиве 2002/83/ЕЗ, 2004/39/ЕЗ, 2005/68/ЕЗ и 2006/48/ЕЗ (у даљњем тексту: Директива 2007/44/ЕЗ).

финанцијском сектору у аустријском правном оквиру. У том погледу особе које самостално или заједно са другим особама, а) желе да стекну директне или индиректне пословне удјеле у домаћем осигуравајућем подuzeћу, а који ће резултирати да у њима држе најмање 10% дионичарског капитала или гласачких права или одлучујући утјецај на руковођење на било који начин; или б) већ држе удјеле у домаћем осигуравајућем друштву и повећају свој удјел директно или индиректно на такав начин тако да су досегли или прекорачили лимит 20%, 30% (умјесто једне трећине) или 50% дионичарског капитала или гласачких права, или на такав начин да осигуравајуће друштво постаје његова подружница, се обавезује да ће обавијестити FMA у писаном облику на темељу спецификације износа споменутог мањинског удјела и информације према европској пракси у том подручју.

Иста обавеза обавјештавања важи и у случају дезинвестирања. Такођер, домаћа осигуравајућа друштва морају обавијестити FMA одмах када сазнају за таква стјецања. У случају неусклађености, FMA може затражити од одговарајућег Окружног трговачког суда (нем. *Handelsgericht*) налог за суспензију гласачког права за те дионице и пренијети права гласа на повјереника који испуњава захтјеве који су у интересу рационалног управљања осигуравајућег друштва.

FMA мора потврдити пријем пријаве у року два радна дана и издати административну одлуку (нем. *Bescheid*) којом се забрањује или дозвољава аквизиција у најдужем року у трајању од 60 радних дана (понедељак до петка).

Директива 2009/138/EЗ (Солвентност II)³⁵ успоставља нови и модерни регулаторни систем солвентности за осигураватеље и реосигураватеље у Европској унији, а имплементација новог законодавног оквира у

---

35 Правним оквиром Солвентност II европски законодавац полази од регулацију утемељену на три ступа. Првим ступ садржава захтјеве који се односе на осигурање адекватних финансијских ресурса (квантитативни захтјеви што укључују властита средства, техничке причуве и израчун капиталних захтјева SCR (*Solvency Capital Requirements*) и MCR (*Minimal Capital*) које осигуравајуће друштво мора обезбиједити да би било солвентно. Ступ II садржава захтјеве који се односе на успостављање и примјену одговарајућег система управљања у друштвима, односно пред друштва за осигурање поставља квалитативне захтјеве учинковитог система управљања ризицима редовитом процјеном и самопроцјеном ризика и солвентности (ORSA – *Own Risk and Solvency Assessment*). Ступ III садржи захтјеве који се односе на повећање транспарентности и доступност информација свим тржишним учесницима, а чиме се повећава тржишна дисциплина и осигурава стабилност друштава за осигурање. Детаљније вид. В. Чоловић, 205.

национална законодавства држава чланица, уз претходно доношење проведених мјера, у знатној ће мјери придонијети успостави јединственог поступања при провођењу надзора над тржиштем осигурања. Ово доводи до стварања новог VAG 2016.³⁶

V Закључак

Аустрија и Њемачка дијеле сличан регулаторни систем осигурања, индустрија осигурања показује успоредиве културе осигурања и пружају сличне услуге. Такођер, технологија осигурања је слична на оба тржишта осигурања. Аустријско тржиште осигурања је мало тржиште у односу на тржиште осигурања у Њемачкој. С обзиром да величина тржишта утјече и на број осигуравајућих друштава, може се закључити да је просјечно осигуравајуће друштво у Аустрији мање од осигуравајућег друштва у Њемачкој и то ствара недостатке у величини и у обиму пословања у економском смислу. Мало тржиште осигурања може бити фактор који чини аустријско тржиште осигурања релативно неатрактивном локацијом за нова осигуравајућа друштва у упоредби са Њемачком. Њемачка има једну од највећих тржишта осигурања у свијету, а дом је неколико великих мултинационалних осигуравајућих друштава који доминирају на тржишту, а од којих многе покушавају се прошири на инострано тржиште у свјетлу ограниченог развоја на домаћем тржишту. Ту је и простор за будуће консолидације међу мањим фирмама будући да је тржиште фрагментирано са великим бројем фирми са малим удјелом премија. Њемачко и аустријско тржиште осигурања користе предности међусобне географске близине, заједничког језика, осигуравајућих производа истог стандарда, иста монетарна валута, нулта стопа царине за земље чланице ЕУ. Након дерегулације тржишта осигурања 1994. године, реформе закона, разлике између правног система Аустрије и Њемачке су значајно порасле. Тенденција извршене реформе је свакако позитивна, јер VersVG 1959 није испунио модерне стандарде заштите потрошача. Ипак, мора се критизирати да су промјене извршене превише селективно и без систематског разматрање. Ове реформе су знатно пореметили паралелизам у правном систему Аустрије и Њемачке који је очуван 55 година. Иако се чини да су измјене и допуне VVG у Њемачкој планиране, тешко је очекивати да ће ове промјене значајно смањити јаз који је настао између аустријског и њемачког закона. У великој мјери усклађеност закона изме-

36 VAG 2016 је објављен у Службеном гласнику 20.02.2015 (BGBl. I бр. 34/2015) и ступио је на снагу 01.01.2016.

ђу ове двије земље сада припада прошлости. Ово је поражавајуће са перспективе мале земље као што је Аустрија која у будућности неће моћи рачунати на далеко веће изворе њемачке науке о осигурању и судску праксу њемачких судова, а коментаре закона, Аустрија (њени правни теоретичари) ће сами морати писати. Осим тога, чини се прилично анахроно у вријеме Европских интеграција различити правни развој сусједних земљама које много више ствари повезује него што их дијели.

**Katica TOMIĆ, Mag.
Rechtsanwälte BVM, Vienna**

AUSTRIAN AND GERMAN INSURANCE MARKET

Summary

The European single insurance market has almost completed the harmonization of its legal framework. By introducing the Euro, the European Union removed another important barrier to cross border trade between the member states. However, experts believe that beside the importance of harmonization, or coordination, of some areas of insurance regulation, differences in the language are one of the most important obstacles for cross-border activities in the personal lines business on the European single insurance market. Sharing the same language, this barrier does not exist between Germany and Austria. Despite the differences in size, a number of additional similarities and differences can be observed on these two markets. In this study we examine the efficiency of the insurance markets of Germany and Austria.

Key words: *insurance market, premium, insurance supervisory law, insurance contract law.*